

Motion till riksdagen 2020/21:3925

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2020/21:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2020

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att EU återupprättar förtroendet för den fria rörligheten och den inre marknaden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU tar en aktiv faciliterande roll för att möjliggöra och underlätta licensierings- och partnerskapsavtal mellan europeiska vaccinproducenter och möjliga producenter i andra länder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att det demokratilås och den rättsstatsmekanism som EU:s budget nu har också används av kommissionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s Magnitskijlagstiftning bör breddas till att omfatta systematisk korruption och penningtvätt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig ytterligare åtgärder på skatteområdet inom EU och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka all EU-lagstiftning som hotar den svenska arbetsmarknadsmodellen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU ska vara föregångare på klimatområdet och verka för att utsläppen i EU ska minska med minst 60 procent till 2030 och tillkännager detta för regeringen.

Pandemins stängda gränser utmanar den fria rörligheten

2020 var ett år präglad av covid-19-pandemin. Det har påverkat EU i grunden, inte minst genom att den fria rörligheten och den inre marknaden inte kunnat upprätthållas vare sig för varor eller för personer under pandemin. De stängda gränserna som inledningsvis präglade pandemin när det rådde global brist på skyddsutrustning har påverkat förtroendet för den inre marknaden. Det är allvarligt även om det tycks ha fungerat bättre under senare delen av pandemin. Den svaga viljan hos länderna att sedan ha samma regler för gränspassage för människor har i praktiken också underminerat den fria rörligheten.

Centerpartiet beklagar att pandemin haft så stora effekter på den fria rörligheten inom EU. Vi hade önskat bättre koordinering och samordning för att kunna hålla gränserna öppna, utan att det skulle skapa oproportionerliga risker för ökad sprittsmidning. Genom förbättrad samordning och gemensamma krav för exempelvis in- och utresor i medlemsländerna hade vi kunnat undvika de fragmenterade nationella regelverk som i stället uppstod och upprätthålla en högre grad av fri rörlighet. Här har regeringen olyckligtvis bidragit till det fragmenterade regelverket mellan länder, något som försvårat för vanliga människor i deras vardag, inte minst för arbetspendlarna och för gränshandeln.

Vaccinprotektionism

Glädjande nog finns nu, snabbare än någon kanske trodde var möjligt, flera vacciner mot covid-19. Men den globala produktionskapaciteten räcker inte till. Centerpartiet anser att EU kan ta en mer aktiv roll för att öka samarbetet mellan vaccinproducenterna så att även de mest utsatta människorna i de fattigaste länderna i världen får möjligheten att vaccinera sig. Även om tempot i EU:s vaccination går långsamt får inte detta leda till ökad protektionism. Vaccineringen kan inte anses vara framgångsrik om vi inte har en global tillgång till vaccin. Viruset muterar, vilket kan göra att vi inte når målen. EU och läkemedelsbolagen måste skala upp produktionstakten, och för att stoppa smittan måste vi se till att samhällets mest utsatta blir vaccinerade – också i länder utanför EU. Centerpartiet vill att läkemedelsbolagen i högre utsträckning hjälper varandra med rättigheter och produktion av vaccin globalt för att öka den globala produktionskapaciteten. Vi vill att EU tar en aktiv faciliterande roll för att möjliggöra och underlätta licensierings- och partnerskapsavtal mellan europeiska vaccinproducenter och möjliga producenter i andra länder. På så sätt kan mer vaccin produceras globalt och nå fler människor.

Demokratilås

I ljuset av pandemin ser vi också att vissa länder gjort långtgående och obegränsade inskränkningar i demokratiska beslutsprocesser och människors vardag. Detta är något som vi måste vara vaksamma på framöver. Åtgärder och inskränkningar kan naturligtvis vara motiverade under en pandemi, men de behöver vara både tillfälliga och proportionerliga. Men alla inskränkningar i människors fri- och rättigheter och demokratiska principer är inte kopplade till pandemin. Det är tyvärr en utveckling vi sett i Ungern och Polen under lång tid. Vi anser att EU måste göra mer för att se till att alla medlems-

länder är demokratiska och rättssäkra. Det är inte acceptabelt att vissa länder kan få EU-medel när de samtidigt bryter mot unionsgemensamma demokratiska principer. Därför har Centerpartiet varit drivande för ett demokratilås på EU:s budget. Under 2020 enades man om ett demokratilås, där EU kan hålla tillbaka utbetalningar av stöd till länder som inte möter kraven. Det innebär också att EU:s budget får en rättsstatsmekanism, som gör att den är bunden mot efterlevnad av de demokratiska principer som är fastställda i fördragen. Bedömningen som ska ligga till grund är EU-kommissionens årliga oberoende rapport om läget för demokratin och rättsstaten i varje EU-land.

Magnitskijlagstiftning

Det är också viktigt att EU står upp för demokrati och mänskliga rättigheter också i länder utanför unionen. EU har slutligen 2020 lyckats enas om att införa s.k. Magnitskijlagstiftning, något som Centerpartiet längre har drivit. Det är grundläggande för en aktör som EU att ha starka utrikespolitiska instrument för att kunna sätta handling bakom ord av fördömanden. Det är bra att EU slutligen efter år av förhandlingar har lyckats enas om denna lagstiftning. Personer som utsatt andra för systematiska övergrepp mot mänskliga rättigheter ska inte undgå straff. Tyvärr är EU:s Magnitskijlagstiftning inte tillräcklig. Centerpartiet vill se att systematisk korruption och penningtvätt ska inkluderas i lagstiftningen framöver, på samma sätt som i USA och Kanada och de baltiska länderna. Att det finns ett samband mellan korruption och brott mot mänskliga rättigheter är väl dokumenterat inom EU, bl.a. i Europaparlamentets årliga rapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen. EU:s Magnitskijlagstiftning behöver för att bli mer effektiv breddas till att också inkludera korruptionsbrott. Den individ som bidragit fysiskt, ekonomiskt eller genom systematisk korruption till kränkningar av de mänskliga rättigheterna bör sanktioneras och hållas ansvarig enligt EU-lagstiftningen. EU får inte riskera att bli en fristad för personer som med systematisk korruption och penningtvätt eroderar demokrati och rättsstat och finansierar auktoritära system och MR-brott – en risk som är avsevärd när andra länder men inte EU har korruptionsbrott inkluderat i sin Magnitskijlagstiftning. Här måste regeringen aktivt driva på för att med likasinnade åstadkomma en förändring.

Långtidsbudget och återhämtningsfond

Centerpartiet vill gemensamt i EU prioritera utmaningar som vi inte klarar som enskilda länder. Det handlar bl.a. om migration, miljö och klimat, forskning, säkerhet och att utveckla den inre marknaden. Vissa av utmaningarna måste finansieras gemensamt, andra inte. Vid gemensam finansiering vill vi se en återhållsam EU-budget. Vi ska fortsätta effektivisera och modernisera jordbrukspolitiken och strukturfonderna. De behöver i högre utsträckning bidra till miljö- och klimatåtgärder, stärkt konkurrenskraft och utveckling. Det är också viktigt att det svenska jordbruket och civilsamhället runt om i landet inte får bära kostnaden för brexit eller för att Sverige får rabatt på EU-avgiften. Minskningar i budgeten måste framför allt ta sikte på ineffektiva program som globaliseringsfonden och socialfonden, flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg och nya symbolprojekt. I budgetförhandlingarna bör Sverige inta en ansvarsfull inställning som ger fortsatt inflytande och påverkansmöjligheter.

Centerpartiet betonar vikten av konditionalitet gällande rättsstatens principer i såväl långtidsbudgeten som återhämtningsfonden. Länder som inte respekterar demokrati, rättssäkerhet och pressfrihet bör ta konsekvenserna för detta. Vi har också varit drivande för att fonden ska innehålla motprestationskrav kopplat till bl.a. genomförandet av den gröna omställningen och digitalisering.

Centerpartiet var kritiskt mot kommissionens förslag till återhämtningsfond på 750 miljarder euro. Att kommissionen valde bidrag i stället för lån och att det saknades kriterier och krav på hur pengarna skulle användas var en olycklig utveckling både i det korta och i det långa perspektivet. Coronakrisen kräver solidaritet, men att EU-kommissionen vill dela ut enorma summor som bidrag i stället för lån riskerar att leda till en oansvarig ekonomisk politik.

Facilitetsmekanismen innebär att EU som kollektiv tar på sig en finanspolitisk roll. Finansieringssystemet innebär att en ny intäktskomponent för egna medel införs relaterat till plastförpackningsavfall som genereras i varje medlemsstat och som inte materialåtervinns. För Centerpartiet är det en central fråga i EU-samarbetet att medlemsstaterna har beskattningsrätt. När möjligheten till egna medel utvidgas ser vi risk för en glidning i den nationella suveräniteten för beskattning. Centerpartiet kommer att motsätta sig eventuella ytterligare åtgärder på skatteområdet. Här måste regeringen agera tydligt för att förhindra ytterligare steg i denna riktning.

Sociala pelaren

Men allt har inte varit pandemihantering inom EU 2020. Tyvärr har arbetet med den sociala pelaren som Stefan Löfven sjösatte i Göteborg 2017 fortsatt. Sverige har i dagsläget ett välfungerande system på arbetsmarknaden där arbetsmarknadens parter gemensamt förhandlar sig fram till en lösning. Vissa av förslagen som presenteras inom ramen för den sociala pelaren hotar denna ordning. Centerpartiet anser att beslut kring arbetsmarknad och sociala skyddsnät fattas bäst av varje medlemsland.

Minimilöner

Centerpartiet anser att ambitionerna i förslaget är bra, men vi ser inte att EU:s förslag om minimilöner kommer att råda bot på fattigdomen. Vi anser att förhandlingar om människors lön ska göras så nära de berörda som möjligt. Att värna den svenska modellen är oerhört viktigt, och medlemsstaternas kompetens ska respekteras.

Lönetransparens

Centerpartiet motsätter sig förslaget på samma grund som förslaget om minimilöner, nämligen att förslaget riskerar att hota den svenska modellen. Dessutom riskerar det att skapa ytterligare betungande regelverk för små och medelstora företag som redan i dag har svårt att klara av regelbördan.

Klimat

Centerpartiet välkomnar de skärpta klimatmålen till 2030. Det är ett viktigt steg för att se till att EU:s politik är i linje med Parisavtalet. För oss är det viktigt att efterlevnaden av målen ska gälla varje enskild medlemsstat, och inte EU som helhet. Vi anser inte att vissa medlemsstaters ambitiösa klimatarbete ska kunna kompensera för bristande handling i en annan medlemsstat. Centerpartiet står bakom ett utsläppsminskningmål om minst 60 procent till 2030. Vi anser att EU ska vara föregångare på det globala planet och att det därmed är viktigt att ha ett ambitiöst mål.

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Linda Modig (C)